

Robert Fabbri

Vespasianus

Scherprechter van Rome

Karakter Uitgevers B.V.

PROLOOG

ROME, NOVEMBER 29 N.C.

Ze liepen snel omhoog door de duistere steeg. Beiden gehuld in een schoudermantel, kap over het hoofd getrokken. Hun spijkersandalen klepperden op de natte straatstenen. Een hakkelig ritme dat echode tussen de groezelige bakstenen muren. Het was een donkere, maanloze nacht. Eerder die avond was de eerste wintermist neergedaald over de stad. Mist die de kringelende rook van de talloze kookvuurtjes in de lagergelegen, dichtbevolkte woonwijk Subura vochtig en de omgeving nog benauwender maakte. De damp walmde van hun klamme wollen schoudermantels en volgde hen in de vorm van nevelslierten. In het schijnsel van hun in pijnhars gedrenkte druipende fakkels haastten de twee mannen zich de duistere Viminalis op.

Ze wisten dat ze werden gevolgd, maar keken niet om. Het zou het tempo alleen maar vertragen. Van direct gevaar was trouwens geen sprake. Hun achtervolgers hielden afstand: ze holden niet en bleven stil op de achtergrond. Het waren dus spionnen, geen dieven.

Haastig liepen ze verder. Ze passeerden afvalhopen, een dode hond, uitwerpselen en iemand die het slachtoffer was van straatroof. De ongelukkige kermde zachtjes terwijl hij in zijn eigen bloed lag. Ze wilden niet hetzelfde lot ondergaan als de stervende man, dus keurden ze hem geen blik waardig terwijl ze snel verder liepen naar de top van de Viminalis. Groezelige stegen maakten plaats voor brede straten. Hier surveilleerden de *vigiles*, de nachtwacht, gewapend met stokken. De twee mannen beseften goed dat ze niet de aandacht van deze tak van Romes politiemacht mochten trekken. Ze konden het zich niet veroorloven om aangehouden en ondervraagd te worden.

Om die reden hadden ze de directe route naar hun bestemming gekozen: van de Palatijn door de gevaarlijke stegen van Subura naar de Viminalis. Op die manier meden ze zo lang mogelijk de brede en beter gesurveilleerde hoofdstraten. Want wie zo laat nog door de stad liep zonder gewapende escorte, wat sowieso opviel, maakte zich onmiddellijk verdacht. Ze moesten hun bestemming onbespied en zonder problemen bereiken. Het succes van hun opdracht hing er voor een deel van af.

Inmiddels renden ze om de achtervolgers van zich af te schudden. Ze sloegen verschillende keren links en rechts af. Maar de voetstappen klonken steeds dichterbij en waren goed te horen boven het door de mist gedempte gekrijs, het onophoudelijke geratel van wagenwielen en het geklepper van paardenhoeven in Subura, de stadswijk die inmiddels in de diepte lag; een gistende chaos van menselijke ellende en misère.

Toen ze weer een straat insloegen, keek de jongeman zijn metgezel aan en zei zacht: 'We kunnen ze beter afmaken voordat we verder gaan.' Hij trok hem mee in een portiek.

'Als u vindt dat dat moet, dan doen we dat, meneer,' antwoordde de oudste kalm. In het schijnsel van de toorts was zijn volle zwarte baard net zichtbaar onder zijn kap. 'Maar hoe stelt u zich dat voor? Ik hoor aan de voetstappen dat het er een stuk of vier zijn.'

Het ronde gezicht van de jongeman kreeg een geïrriteerde trek. Hij ergerde zich, hoewel hij zijn maat al bijna vier jaar kende en gewend was aan zijn onberispelijke manieren en het respect dat hij toonde. Maar ja, de oudere man was dan ook nog steeds een slaaf.

'Er is geen plan. We grijpen ze zodra ze passeren,' zei hij. Van onder zijn schoudermantel trok hij zijn *gladius* langzaam uit de schede. In Rome mochten alleen de praetoriaanse lijfgarde en de stadscohort zwaarden dragen. Dat was de voornaamste reden waarom ze liever geen vigiles tegen het lijf liepen.

De slaaf glimlachte om de heetgebakerde aard van zijn jonge vriend. Hij trok eveneens zijn *gladius*. 'Het eenvoudigste plan is vaak het beste, meneer. Mag ik een kleine aanpassing voorstellen?'

'Ga je gang.'

'Ik blijf hier met de toortsen en u verstoopt zich aan de overkant

van de steeg. Zodra ze op mij afkomen, valt u ze van achteren aan. Dan hebben we beslist meer kans van slagen.'

De jongeman was nogal gepikeerd omdat hij zelf niet op die simpele list was gekomen. Hij liep naar de overkant van de steeg, zoals zijn metgezel had voorgesteld, haalde de korte dolk van zijn riem en wachtte af. Met in elke hand een wapen, onzichtbaar in de dikke mist, vroeg hij zich af hoe zijn oudere maat het voor elkaar kreeg om de twee toortsen aan het zicht te onttrekken.

Even later hoorde hij stemmen aan het begin van de steeg. 'Ze zijn gegarandeerd dit straatje in gelopen,' snauwde de leider tegen de man die naast hem liep terwijl ze de hoek om kwamen. 'Ze weten dat we ze op de hielen zitten, daarom zijn ze gaan rennen... Wat krijgen we...'

Hij wilde vloeken, maar een vlamrende toorts kwam recht op hem af, raakte hem in zijn hals en schraapte over zijn schoudermantel. De brandende hars droop over zijn haar en de olieachtige wol van zijn mantel. De man stond meteen in brand. Hij schreeuwde als een dolle en viel op zijn knieën terwijl zijn hoofd in een vuurbal veranderde. De scherpe, zure stank van verbrand haar en wol klauwde door de mist. De gebeurtenissen volgden elkaar razendsnel op. De man naast hem voelde de vlijmscherpe punt van een gladius door zijn kin gaan op het moment dat hij beseftte wat er aan de hand was. Het zwaard kwam er bij zijn linkeroor weer uit en had zijn kaak aan die kant ontwricht. Hij werd overweldigd door een ondraaglijke pijn, zijn luchtpijp stroomde vol met bloed. Hij viel op de grond, greep naar zijn keel en schreeuwde één keer lang en reutelend terwijl dik, donker bloed uit zijn mond spoot.

De jongeman sprong uit zijn schuilplaats, rende op de twee spionnen af die hun maten waren gevolgd en viel hen van achteren aan. De dreiging vanuit de schaduw was te veel voor mannen die gewend waren aan spionagewerk en hun slachtoffers in duistere steegjes overrompelden. Beiden lieten meteen hun dolk vallen. In het schijnsel van hun brandende leider, een levende toorts die op de grond lag te kronkelen terwijl zijn schoudermantel en tunica in vlammen opgingen, lieten ze zich op een knie vallen als teken van overgave.

'Smerige ratten!' bitste de jongeman. 'Jullie waren ons aan het besluipen. Wie heeft jullie gestuurd?'

‘Genade, meester! We hebben niks kwaads in de zin!’ smeekte de dichtstbijzijnde spion.

‘O nee?’ De jongeman kookte van woede. ‘Dit zal je leren!’ Hij stak de gladius met krijgsprecisie in de keel van zijn slachtoffer, dwars door het ruggenmerg. Zonder een kik te geven viel de man dood neer. De andere spion staarde vol afschuw naar het lijk en smeekte met zijn ogen om genade. De urine dreef langs zijn benen terwijl hij begon te snikken.

‘Jij krijgt de kans om het er levend van af te brengen,’ drong de jongeman aan. ‘Vertel ons wie jullie gestuurd heeft.’

‘Livilla.’

De jongeman knikte. Hij vermoedde dat al.

‘Dank je,’ zei de man met de baard. Hij ging achter de geknielde spion staan. ‘Je snapt natuurlijk wel waarom we jou niet kunnen laten gaan.’ Hij greep hem bij zijn haren vast, trok zijn hoofd naar achteren en sneed zijn keel met een ruk door. Stuiptrekkend lag de spion op de grond. ‘Maak een eind aan zijn lijden, meneer.’ Hij wees naar de smeulende leider die kreunend op straat lag. ‘Daarna gaan we verder.’

Na ongeveer een kwart mijl bereikten ze probleemloos hun bestemming. Ze stonden voor een met ijzer versterkte houten deur in de lampenmakersstraat, vlak bij de Viminalispoort. De man met de baard klopte drie keer en na een korte pauze weer drie keer. Even later werd het portiersluikje teruggedeschoven. Een donker gezicht, gehuld in schaduwen, keek naar buiten en nam de bezoekers op.

‘En?’

Beide mannen schoven hun kap terug en hielden de toortsen in de hoogte zodat de portier hun gezichten kon zien.

‘Ik ben Titus Flavius Sabinus en dat is Pallas, de huismeester van *domina* Antonia,’ zei de jongste van de twee. ‘We hebben een afspraak met tribuun Quintus Naevius Cordus Sutorius Macro van de Praetoriaanse Garde. Wat wij komen doen, gaat alleen de tribuun en *domina* Antonia aan.’

Het luikje klapte dicht. Krakend ging de deur open. Sabinus en Pallas staken de toortsen in de houders aan de buitenmuur en liepen

een kleine, schemerig verlichte kamer binnen. Het was er echter warm en knus vergeleken met de benauwende, duistere buitenwereld. Hier en daar stonden enkele vouwkrukjes op de houten vloer, en een paar tafels met flakkerende olielampen. Achter in het vertrek, pal voor een doorgang waar een gordijn voor hing, bevond zich een eenvoudig houten bureau met twee lampen, een aan elke kant.

‘De tribuun zal u zo ontvangen,’ zei de portier kortaf. Hij was gekleed in een praetoriaans stadsuniform: zwarte tunica met witte zoom, een riem en een witte toga, waaronder aan een schouderriem zijn gladius hing. ‘Uw wapens, alstublieft.’

Met tegenzin gaven ze hem de kortzwaarden en dolken. De portier legde ze op het bureau, buiten reikafstand. De twee mannen werden niet uitgenodigd om plaats te nemen, dus bleven ze zwijgend staan. De praetoriaan nam zijn positie in voor het gordijn, hand op het gevest van zijn gladius, en staarde hen met zijn lichtblauwe ogen van onder zijn aaneengegroeide wenkbrauwen aan.

Van achter het gordijn hoorden ze het onmiskenbare geluid van een vrouw die verwend werd. Het zachte gekreun klonk almaar harder en uiteindelijk schrill, gevolgd door een langgerekte kreet van extase, waar echter abrupt een eind aan kwam door een reeks harde, felle klappen. De vrouw begon te snikken, maar door de klap die ze daarna te verduren kreeg, raakte ze kennelijk buiten bewustzijn. De daaropvolgende stilte werd bijna tastbaar. Nerveus keek Sabinus naar Pallas, die net als de bewaker strak voor zich uit bleef kijken. Als slaaf was hij het gewend om behandeld te worden als meubilair. Hij zorgde er wel voor dat zijn gevoelens niet van zijn gezicht te lezen waren, hij wist wel beter.

Het gordijn ging met een ruk opzij. De bewaker stond meteen in de houding terwijl Naevius Sutorius Macro de kamer binnenstapte. Een man van eind veertig, breedgeschouderd, ruim zes voet lang en slechts gekleed in een praetoriaanse tunica met ceintuur. Zijn gespierde onderarmen en benen waren bedekt met kort, dik zwart haar. Grote plukken borsthaar staken boven zijn tunica uit. Met zijn vierkante onderkaak, dunne lippen, zijn donkere, berekenende ogen en kortgeknipte haar, het traditionele krijgskapsel, was hij een man die gezag en honger naar macht uitstraalde.

Pallas bleef ondoorgrondelijk kijken, maar glimlachte in zichzelf. Hij zag nu dat zijn meesteres de juiste man had gekozen voor wat zij van plan was. Onwillekeurig ging Sabinus in de houding staan, hoewel hij niet meer onder krijgsdiscipline stond. De ogen van Macro flonkerden geamuseerd. Hij was het gewend dat mensen zo op hem reageerden en genoot van het superioriteitsgevoel dat het hem gaf.

‘Op de plaats rust, burger,’ zei hij lijsig. Hij vond het wel prettig dat die jonge kerel zich niet op zijn gemak voelde en zich daardoor belachelijk maakte. ‘Je weet wie ik ben, anders zouden jullie hier niet staan. Wie ben jij en vertel me waarom domina Antonia het nodig acht een jonge, onbelangrijke vent en een slaaf te sturen om een boodschap over te brengen.’

Sabinus slikte zijn woede weg na deze regelrechte belediging. Hij rechtte zijn rug, keek Macro strak aan en zei: ‘Ik ben Titus Flavius Sabinus en dat is...’

‘Ik weet wie die slaaf is,’ viel Macro hem kortaf in de rede. Hij ging achter zijn bureau op een kruk zitten. ‘Ik ben alleen in jou geïnteresseerd. Uit welke familie kom je?’

‘Ik kom uit Reate. Mijn vader was centurio *pilus prior* van de tweede cohort van de Twintigste Valeria Victrix en vocht onder onze geliefde keizer in Germania voordat hij gewond raakte en het leger mocht verlaten. Gaius Vespasius Pollo, de broer van mijn moeder, is senator en was zeven jaar geleden *praetor*.’ Sabinus stopte toen hij ineens op beklagenswaardige wijze besepte hoe middelmatig zijn familie was.

‘Ja, ik ken senator Pollo. Ik ben zijn beschermeling, zijn vazal geweest. Helaas was hij te zwak en te ineffectief om te regelen wat ik van Rome wilde hebben. Ik heb hem toen afgewezen, wat een schande. Moet ik dit nu tevens beschouwen als een familiebelediging waar ik op een dag wellicht mee geconfronteerd word?’

Sabinus schudde zijn hoofd. ‘Ik ben hier alleen om iets voor domina Antonia te regelen.’

‘Wel, neefje van een ex-praetor, wat heb jij met Antonia?’ Macro keek hem strak aan.

‘Mijn oom staat bij haar in de gunst,’ antwoordde hij simpelweg.

‘Zo, zo, dus het visje, onze ex-praetor, zoekt bescherming bij de walvis. In ruil daarvoor knapt hij het vuile werk op en heeft zijn neefje de nobele functie van boodschapper gekregen. Wel, boodschapper, ga zitten en vertel.’

Sabinus nam plaats en was blij dat hij zich niet langer een ondeugende schooljongen hoefde te voelen die iets uit te leggen had aan zijn *grammaticus*. ‘Ik breng de boodschap niet, tribuun. Ik ben alleen gekomen om het gezag te verlenen aan een slaaf. Pallas heeft u iets te vertellen.’

‘Gezag?’ spotte Macro. ‘Dacht de domina misschien dat ik niet zou luisteren naar een slaaf? Inderdaad, waarom zou ik, of hij nou met of zonder “gezag” gekomen is?’

‘Omdat u anders misschien een interessante kans mist,’ zei Pallas kalm. Hij keek strak voor zich uit.

Macro staarde hem vol ongeloof aan. Heel even trilde hij van woede. ‘Hoe durf je me aan te spreken, slaaf!’ zei hij op een geforceerd rustige, dreigende toon. Hij keek Sabinus aan. ‘Een interessante kans? Ga door!’

‘Ik vrees dat ik u dat niet kan vertellen, tribuun. Ze heeft de boodschap toevertrouwd aan Pallas. U zult naar hem moeten luisteren of we maken rechtsomkeert.’ Zijn hart klopte in zijn keel. Hij realiseerde zich immers dat hij buiten zijn boekje ging door Macro in een hoek te drukken.

Macro zweeg. Hij stond in tweestrijd. Enerzijds wilde hij graag weten wat de machtigste vrouw van Rome van hem wilde. Anderzijds zat hij er niet op te wachten om zijn *dignitas* te bezoedelen door te luisteren naar iemand die ver beneden zijn stand was. Zijn nieuwsgierigheid won die strijd. ‘Spreek, slaaf!’ zei hij uiteindelijk. ‘En houd het kort!’

Pallas keek Macro aan, waarna hij de bewaker die naast de tribuun stond een vluchtige blik toewierp.

‘Satrius Secundus blijft, slaaf!’ Macro begreep wat Pallas bedoelde. ‘Hij is mijn vertrouweling. Op hem kan ik altijd rekenen. Nietwaar, Secundus?’

‘Altijd, commandant!’ blafte de praetoriaan.

‘Zoals u wilt, meneer,’ stemde Pallas in. Hij knoopte de naam van

de portier in zijn oren. Antonia zou weten wie had meegeluisterd. 'Domina Antonia groet u en verontschuldigt zich dat ze u niet thuis heeft uitgenodigd om u, zoals het de hoffelijkheid betaamt, persoonlijk te spreken. Ze is er echter van overtuigd dat u zult begrijpen dat er om veiligheidsredenen op geen enkele wijze een verband mag worden gelegd tussen u beiden.'

'Ja, ja, ga door!' Macro had een hekel aan de welbespraakte Griek.

'De vete tussen mijn meesteres en Seianus zal u niet zijn ontgaan, meneer. Inmiddels denkt ze sterk genoeg te staan om daar een eind aan te maken en Seianus ten overstaan van de keizer te ontmaskeren als een verrader die een greep wil doen naar het purper.'

Macro trok een wenkbrauw op. 'Zo, dat is me nogal een bewering. Welke bewijzen denkt ze te hebben waarmee ze de keizer kan overtuigen van dat vermeende verraad?'

'Ze heeft al geruime tijd bewijzen verzameld over het gebrek aan loyaliteit van Seianus. Maar erg sterk staat ze niet. Het betreft enkele documenten en geruchten, speculaties. Harde bewijzen zijn er niet. Maar inmiddels wel een getuige.'

'Een getuige?' Macro werd nieuwsgierig. 'Waar kan die getuige dan mee komen?'

'Mijn meesteres heeft me daarover natuurlijk niet in vertrouwen genomen.'

Macro knikte.

'Hij is geen burger,' vervolgde Pallas, 'en zal niet onder ede getuigen. In het bijzijn van Tiberius wordt die getuigenis straks afgedwongen door de persoon in kwestie te martelen.'

'Maar hoe denkt ze die man bij de keizer te krijgen? Wij zijn het immers, de praetorianen, die bepalen wie hij te spreken krijgt en wie niet.'

'Daarom heeft domina Antonia uw hulp nodig. Ze wil u een voorstel doen. U helpt haar Seianus ten val te brengen, waarna zij ervoor zal zorgen dat u de volgende prefect van de praetoriaanse lijfgarde wordt.'

De ogen van Macro flonkerden even. Heel even maar. Hij glimlachte flauwtjes. 'Hoe wil ze mij dat garanderen?'

'Kennelijk vindt u het niet voldoende dat de schoonzus van de

keizer u die belofte doet. Laat ik het u dan op een andere manier uitleggen. Als Seianus het onderspit delft, wat beslist zal gebeuren, moet de nieuwe prefect van de lijfgarde onmiddellijk in functie treden om de gelederen te sluiten en officieren te executeren die loyaal blijven aan het oude regime. Dit moet vooraf worden geregeld, en dat kost geld. Veel geld. U hebt dat kapitaal niet. Domina Antonia zal u echter het geld geven dat u nodig hebt om de loyaliteit van de hoofdofficieren te kopen als het eenmaal zover is. Ondertussen dient u erachter te komen wie u wilt omkopen en maakt u de betreffende personen warm voor wat er te gebeuren staat.'

Macro knikte langzaam. 'En die getuige dan? De getuige die voor de keizer gebracht dient te worden? Dat is een probleem.'

'Met alle respect, meneer, de domina beschouwt dat als uw probleem. Ze stelt voor dat u zich laat overplaatsen naar Capreae.'

'O ja?' spotte Macro. 'Denkt ze dat het slechts een kwestie is van het indienen van een overplaatsingsverzoek?' Hij keek Pallas met een ijzige blik aan en observeerde hem even. Zoals altijd bleef de Griek ondoordringend kijken. 'Stel dat ik meteen naar Seianus ga en hem alles vertel wat jij mij hebt toevertrouwd,' zei Macro langzaam. 'De dagen van de ex-praetor, zijn neefje en zijn familie zijn dan geteld, nietwaar?'

'Inderdaad, meneer. Maar uw leven hangt dan eveneens aan een zijden draad.'

'Hoezo?'

'U hebt ingestemd met dit gesprek. Alleen al om die reden zal Seianus twijfelen aan uw loyaliteit. Hij zal denken dat wij u niet voldoende geboden hebben, maar de volgende keer zal dat wellicht wel het geval zijn. Als u hem spreekt, zullen we denk ik allemaal niet lang meer te leven hebben.'

Macro stond op en sloeg met een hand op zijn bureau. 'Secundus, trek je zwaard!' schreeuwde hij, terwijl hij een kortzwaard greep dat op zijn bureau lag. De bewaker trok meteen zijn gladius en stormde op Sabinus en Pallas af.

'Ennia!' schreeuwde Pallas.

Macro stak een hand op. 'Stop!' beval hij zijn bewaker. Secundus gehoorzaamde meteen. 'Wat heeft mijn vrouw hiermee te maken?' snauwde de tribuun.

‘Op dit moment helemaal niets, meneer,’ zei Pallas effen. ‘Ze is in zeer goed gezelschap en amuseert zich ongetwijfeld uitstekend.’

‘Wat bedoel je, slaaf!’ Macro ergerde zich zichtbaar.

‘Kort nadat u vanavond uw huis verliet, heeft domina Antonia een draagkoets gestuurd voor uw vrouw Ennia met de uitnodiging om met haar en haar kleinzoon het avondmaal te gebruiken. Natuurlijk kon ze dat voorrecht, die gunst, niet naast zich neerleggen. Wij vertrokken toen zij arriveerde. En ze zal daar blijven tot wij terug zijn. Sterker nog, ik adviseer u Secundus opdracht te geven ons veilig en wel thuis te brengen.’

Macro spande zijn spieren, alsof hij Pallas elk moment naar de keel kon vliegen. Maar hij liet zich op zijn kruk vallen. ‘Je hebt me in de tang,’ zei hij zachtjes. Hij keek Pallas strak aan. Haat bliksemde in zijn ogen. ‘Geloof me, slaaf, deze brutaliteit kost je je ballen, daar zorg ik wel voor.’

Pallas wist dat het beter was om er nu het zwijgen toe te doen.

‘Goed,’ zei Macro. Hij had zichzelf weer onder controle. ‘Secundus loopt met jullie mee. Zeg tegen domina Antonia dat ik instem. Maar ik doe dit voor mezelf, niet voor haar.’

‘Iets anders had ze niet van u verwacht, meneer. Ze is zich heel goed bewust van de aard van dit bondgenootschap. Met uw toestemming gaan we nu.’

‘Ja, maak dat jullie wegkomen,’ snauwde Macro. ‘O, ik heb nog een vraag. Wanneer wil Antonia de getuige voor de keizer brengen?’

‘Dat duurt nog minstens zes maanden.’

‘Minstens zes maanden? Wil je daarmee zeggen dat hij niet in Rome is?’

‘Inderdaad, meneer. Ook niet in Italië. Hij is zelfs nog niet gevangengenomen.’

‘Waar is hij dan?’

‘In Moesia.’

‘Moesia? Wie moet hem vinden en hem terugbrengen naar Rome?’

‘Daar hoeft u zich geen zorgen over te maken, meneer,’ zei Pallas terwijl hij zich omdraaide om te gaan. ‘Dat is al geregeld.’